

Om Forøgelsen af Kjøbenhavns Befolkning.

En statistisk Notits.

Af **M. Rubin.**

Et af de Omraader, hvor man, ved Beskæftigelsen med Kjøbenhavns Statistik, i høj Grad føler Mangelen paa Forarbejder, er ved en Undersøgelse om Indvandringen i Staden. Der foreligger for Øjeblikket ingen Mulighed hverken til at erfare den absolute Indvandrings Størrelse eller dens Art; man véd Intet om de Indvandedes Kjø, Alder eller Stand, og man véd ikke, hvorfra de ere komne. Og dog er dette Spørgsmaal øjensynlig af stor Betydning. En stor Bys Tilvæxt fremkommer i Reglen for den større Del ved Indvandring fra Provinsen, og detaillerede Oplysninger om Udvandringen herfra og Indvandringen til Byen vilde altsaa gjøre det klart, hvilke Kræfter den store By berøvede Landet og give Midler til at undersøge, hvorledes disse Kræfter virke ind paa de sanitære og de sociale Forhold i og udenfor Byen. Mærkelig nok er Materialet og Undersøgelserne i denne Retning ikke heller af Betydning for Udlandets Vedkommende, om end de aarlige Tællinger f. Ex. i Stockholm og de i det Hele taget fyldigere statistiske Oplysninger fra de store Hovedstæder allerede i og for sig frembyder interessante Momenter til Belysning af dette Forhold. For Kjøbenhavns Vedkommende foreligger der aldeles Intet, og det kunde maaske derfor dog have sin Interesse kortelig at fremstille, hvormeget af Tilvæksten i Kjøbenhavns Befolkning, der skyldes Fødslernes Overskud over Dødsfaldene, og hvormeget der skyldes Indvandringens Overskud over Udvandringen, en Beregning, der ved Hjælp af de foreliggende

statistiske Data, og forudsat disses Paalidelighed, meget simpelt og let lader sig foretage. Det fornødne Materiale til en saadan Beregning af Fødsels- og Indvandringsoverskuddet forefindes i følgende Tabel:

I.	Mand- kjon.	Kvinde- kjon.	Til- sammen.
Kjøbenhavns Befolkning i Aaret 1801	51642	49333	100975
Antal af Fødte 1801—34	57067	55451	112518
do. Døde	56183	46738	102921
Kjøbenhavns Befolkning i Aaret 1834	58573	60719	119292
Antal af Fødte 1830—39	9240	8866	18106
do. Døde	8582	7897	16479
Kjøbenhavns Befolkning i Aaret 1840	58467	62352	120819
Antal af Fødte 1840—44	9676	8809	18485
do. Døde	8751	8210	16961
Kjøbenhavns Befolkning i Aaret 1845	61568	65219	126787
Antal af Fødte 1845—49	10650	10313	20963
do. Døde	9727	9081	18808
Kjøbenhavns Befolkning i Aaret 1850	64497	69103	133600
Antal af Fødte 1850—54	12247	11564	23811
do. Døde	11503	10660	22163
Kjøbenhavns Befolkning i Aaret 1855	69511	74080	143591
Antal af Fødte 1855—59	13864	13165	27029
do. Døde	10666	9806	20472
Kjøbenhavns Befolkning i Aaret 1860	74247	80896	155143
Antal af Fødte 1860—69	28796	27418	56214
do. Døde	22748	21153	43901
Kjøbenhavns Befolkning i Aaret 1870	84326	96965	181291
Antal af Fødte 1870—74	15547	14816	30363
do. Døde	13091	12405	25496
Kjøbenhavns Befolkning i Aaret 1875	c.100000	c.106000	c.206000

Folketallet 1850 er angivet efter Davids Korrektion af Tabelværkets Opgivelse («Statistiske Meddelelser» III). Folketallet 1875 er beregnet efter den antagne aarlige Tilvæxt 1870—76 («Statistiske Oplysninger om Staden Kjøbenhavn». Første Hefte), og Fordelingen mellem Mandkjon og Kvindkjon er derefter beregnet efter Gjennemsnittet af dette Forhold ved samtlige Folketællinger i dette Aarhundrede.

Af de her opgivne Tal udfindes da let de nedenstaaende Tabeller. Naar man til Folkemængden ved Begyndelsen af en Periode lægger Antallet af Fødsler i Løbet af Perioden og derfra subtraherer Antallet af Døde i samme Tid, maatte ordenligvis det udkomne Tal findes = Folketallet ved Slutningen af Perioden. Er dette ikke Tilfældet, maa Differencen skyldes et Indvandrigs- eller Udvandrigsoverskud. Ved de nødvendige Additioner og Subtraktioner finde vi den følgende Tabel.

II.	Mandkjøn.		Kvindekjøn.		Hele Befolkningen.	
	Fødsels- overskud.	Indvandrigs- overskud.	Fødsels- overskud.	Indvandrigs- overskud.	Fødsels- overskud.	Indvandrigs- overskud.
1801—40	1542	5283	9682	3337	11,224	8620
1840—50	1848	4182	1831	4920	3679	9102
1850—60	3942	5808	4263	7530	8205	13,338
1860—70	6048	4031	6265	9804	12,313	13,835
1801—70	13,380	19,304	22,041	25,591	35,421	44,895
1870—75	2456	13,218	2411	6624	4867	19,842

Af disse Tal have vi saa atter udregnet de følgende Procenttal, der angiver Forholdet imellem den aarlige Tilvæxt (ved Fødselsoverskud og Indvandrigsoverskud) og Middelbefolkningen (den gennemsnitlige aarlige Befolkning) i de anførte Tidsrum.

III.	Mandkjøn.		Kvindekjøn.		Hele Befolkningen.	
	Fødsels- overskud.	Indvandrigs- overskud.	Fødsels- overskud.	Indvandrigs- overskud.	Fødsels- overskud.	Indvandrigs- overskud.
1801—40	0,07	0,25	0,44	0,15	0,26	0,20
1840—50	0,30	0,69	0,28	0,75	0,29	0,72
1850—60	0,57	0,84	0,57	1,00	0,57	0,92
1860—70	0,76	0,51	0,70	1,10	0,73	0,82
1801—70	0,29	0,42	0,44	0,51	0,36	0,46
1870—75	0,53	2,87	0,45	1,31	0,50	2,05

Skulle vi med faa Ord paavise Hovedresultatet af disse Tal, bliver det det, at Staden Kjøbenhavns Befolkning er tiltaget fra Aarhundredets Begyndelse ved et stadigt voxende Fødselsoverskud, der i 1850—60 var dobbelt saa stort og i 1860—70 tre Gange saa stort som i de foregaaende Tidsrum, at denne Tilvæxt før 1840 i en overvejende Grad skyldtes Kvindekjønnen, men efter 1840 omtrent ligemeget begge Kjøen. Samtidig har Indvandringsoverskuddet i endnu højere Grad bidraget til Befolkningens Tilvæxt, var efter 1840 i stærk Stigende og var navnlig betydelig 1850—60; i Tidsrummet 1840—70 havde den kvindelige Indvandring Overvægten, før og efter dette Tidsrum den mandlige. Tilvæksten i Kjøbenhavns Befolkning i dette Aarhundrede skyldes saaledes for den større Halvdels Vedkommende Indvandringsoverskuddet, der dog først fik sin overvejende og overvældende Betydning efter 1840, og der i det nu forløbne Femaar efter 1870 endog naaer en firedobbelt Overvægt over Fødselsoverskuddet.

— Et rigt Materiale til indgaaende Undersøgelser af Indvandringens Størrelse og Art vil man sikkert kunne erhverve ved en omfattende Bearbejdelse af Folketællings- og Mandtalslisterne med Hensyn til Alder, Kjøen, Stand og Fødested for den Del af Kjøbenhavns Befolknings Vedkommende, der ikke er født her i Staden. Foreløbig foreligger der, som sagt, intel Materiale, og vi skulle derfor sluttelig kun meddele følgende enkelte summariske Oplysninger fra Folketællingerne 1860 og 1870. Medens Kjøbenhavns Befolkning i Tidsrummet 1860—70 aarlig forøgedes med godt halvanden Procent, forøgedes det øvrige Danmarks Befolkning (d. e. samme Areal 1860 og 1870 og begge Gange uden Kjøbenhavn) i det samme Tidsrum med knapt én Procent af den gjennemsnitlig aarlige Befolkning, og medens noget over en Tredjedel af Kjøbenhavns Befolkning i Aaret 1870 var født i Provinsen (ialt var 44,6 pCt. af Befolkningen født udenfor Kjøbenhavn), var der kun halvt saamange fødte Kjøbenhavnere bosatte omkring i Landet. Ogsaa ved Hjælp af disse faa Momenter vil man kunne faa et Indtryk af Tilvæxtens forskellige Styrke og forskellige Art i og udenfor Kjøbenhavn.
